

Letniška cena: --
 Celo leto . . . K 10--
 Pol leta 5--
 Četrileta 250
 Mesečne 1--
 Dunaj Avstrije: ---
 Celo leto 15--
 Posamezne številke
 10 vinarjev. --

STRAŽA

Inzeratni oglasniki
 se računajo po 12 v. p.
 od 6. ure popoldne do
 večernih oglasnikov
 — popust —
 „Straža“ izhaja v pos-
 lednjem in petem popoldnem
 izdanku se ne vračaja

Uredništvo in upravnništvo: Maribor
 Koroska ulica 5. — Telefon št. 113.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Z uredništvom se more govoriti
vsak dan od 11.—12. ure popoldne.

Ostri boji pred Gorico.

Pri Vertobji večdnevni artilerijski ogenj. — Italijani udrli v našo prednjo črto. — Naši so jih vrgli vun in jih zasledovali do lastnega jarka. — Turki se pri Kut-el-Amari umaknili proti zahodu. — V januarju P-čolni potopili 228 ladij z okoli 440.000 tonami. — Zborovanje ameriškega senata 5. marca. — Potopljenih tudi nekaj Amerikancev. — Šesto nemško vojno posojilo.

Najnovejše avstrijsko uradno poročilo.

Dunaj, 25. februarja.

Vzhodno bojišče.

Severno-vzhodno od Tatarskega prelaza je sovražnik po 7urni artilerijski pripravi napravil napad, udril mimogrede v naše jarke, toda bil je v protinapadi popolnoma vržen nazaj. Sicer pa nič pomembnega.

Italijansko bojišče.

Na primorski fronti je artilerijsko delovanje sedaj, ko je vreme jasnejše, zopet postalo vsak dan zelo živahno. Na Goriškem se je predvčeraj na ozemlju pri Vertobji razvil posebno hud topovski boj in boj metačev min, ki se je nadaljeval tudi ponoči in je zjutraj narastel do najvišje silovitosti. Pod varstvom močnega zatvornega ognja je nato nekaj italijanskih stotnij napadlo naše postojanke. Sovražniku se je posrečilo vdreti v našo najprednejšo črto; oddelki hrabrega c. kr. črnovojniškega pešpolka št. 2 so vrgli sovražnika zopet popolnoma ven, mu prizadjali izgube ter ga zasledovali do njegovih jarkov.

Južnovzhodno bojišče.

Položaj nespremenjen.

Najnovejše nemško uradno poročilo.

Berolin, 25. februarja.

Francosko bojišče.

Južno od Yperna kakor tudi med krajema Armentieres in Arras je bilo več deloma po močnem ognju napravljenih angleških sunkov odbitih. Poizvedovalna naročila so privedla naše napadalne črte zahodno od Lievienna globoko notri v sovražno postojanko, v kateri smo vjeli nekaj sovražnikov in izvršili nekaj porušenj. Na ozemlju Somme je bil od časa do časa topovski ogenj živahen, zlasti med krajema Saily in Bouchavesnes. Vzhodno od Saint Michiela je ostalo francosko podvzetje brezuspešno; v lastnem podvzetju v gozdnato ozemlje, ki se nahaja bolj proti Mozeli, smo ujeli 12 sovražnikov.

Ameriški parnik v bližini nevarne zone.

Berolinski listi poročajo, da se ameriški parnik „Rochester,“ kateri ima nekaj Ameri-

kancev na krovu, že nahaja v bližini nevarne črte, po kateri krožijo P-čolni.

Nagodba z Ogrsko.

Ker se nova nagodba z Ogrsko začinja s 1. januarjem 1918, je bilo treba, kakor določa 25. člen pogodbe o gospodarski nagodbi med Avstrijo in Ogrsko, že začetkom l. 1915 začeti z novimi pogajanjmi. Res so se med obema vladama dalje časa vršila taka pogajanja. Ker se razvoj trgovinskopolitičnih razmer po vojski sedaj še ne more pregledati, se pogajanja dosegla le delni rezultat, vendar pa takšen, da ni nobene ovire za pogajanja z drugimi državami, zlasti z Nemčijo. Podrobnosti vladi še ne bosta objavili. Vsaka taka poročila torej niso pristna.

Katoliška solidarnost.

Sredi tega meseca se je v švicarskem mestu Curih v znamenju katoliške solidarnosti zbralo nekaj katoliških poslancev iz Nemčije in Avstrije in nekaj katoliških švicarskih voditeljev. Posvetovali so se med seboj, kakor se sedaj v javnosti poroča, o važnih zadevah, ki so skupne vsem katoličanom in pri katerih bodo morali sodelovati katoličani izmed vseh narodov — po zakonu katoliške solidarnosti. V Curihu se je torej povdarjalo načelo mednarodne katoliške solidarnosti.

Zborovanja v Curihu so se tudi udeležili nekateri voditelji nemške krščanske socialne stranke v Avstriji. Ti možje so v švicarskem mestu motrili katoliško solidarnost iz evropske perspektive. Če je jim kaj do tega, da sklepi, ki so jih storili ali katerim so pritrdili, ne ostanejo samo na švicarskem mednarodnem papirju, temveč se o pravem času udeležijo, jih morajo pred vsem postaviti pod avstrijsko perspektivo. Kar naj velja za narode v Evropi, ki so ločeni po državnih mejah, se mora najprvo oživotvoriti med narodi, ki jih spaja ista državna vez. Ne vemo, ali so ti možje, vrnivši se iz Švice, nemške zahteve, ki so jih krščanski socialci v zvezi z nemškimi nacionalci predložili vladi, premotrili z vidika katoliške solidarnosti. Če so, so morali na prvi pogled spoznati, kako neskladne so te zahteve z duhom katoliške solidarnosti.

Solidarnost delžnosti namreč temelji na solidarnosti pravic. Nič ni krščanskemu duhu bolj tuje, kakor kratenje pravic enega naroda v dobiček drugemu narodu, zapostavljanje enega ljudstva ali cele vrste ljudstev, da se poviša samo eno privilegirano ljudstvo. Apostol narodov, sv. Pavel, je določil: »Ni razlike med Judom in Grkom.« Pred Bogom so vsi narodi enakopravni. To je ono veliko krščansko načelo enakopravnosti vseh narodov, ki je v zvezi z drugimi krščanskimi principi ustvarilo evropsko kulturo in ki jo še edino more rešiti iz sedanjega potopa. Nekaj tega duha preveva tudi av-

strijsko ustavo, ki določa enakopravnost vseh narodnosti v Avstriji.

To stališče so zapustili krščanski socialci, ko so se pridružili nemškonalcionalnemu programu, zahtevajočemu spremembo avstrijske ustave, torej odpravo § 19 o jezikovni enakopravnosti vseh narodov, nemški državni jezik in vse druge postulate doli do zakonite obrambe najmanjše nemške manjšinice. S tem pa so krščanski socialci tudi zapustili svojo tradicijo, dedovano iz sloveče dobe prvih let krščansko-socialne stranke. Dobro se še spominjamo, kako je rajni dr. Lueger kot glavni predstavnik ustanovnih in osnovnih idej te stranke še na 5. splošnem avstrijskem katoliškem shodu na Dunaju meseca novembra 1905 navzoče, ki so bili zbrani iz vseh avstrijskih narodnosti, med splošnim navdušenjem pozdravil »kot brate, kot Avstrijce.« To je prava avstrijska krščanska misel: Vsi narodi v Avstriji so bratje med seboj, enakopravni, enakopravni.

To je tudi tista ideja, ki je odlično državno-vzdrževalna. Če je katoliška vera najtrdnješa vez, ki veže in druži vse narode, kateri tvorijo Avstrijo, in to tudi je, kakor spričuje zgodovina preteklosti in sedanosti, potem je solidarnost vseh katoliških činiteljev in strank med temi narodi in ogibni pogoj, conditio sine qua non za tako preosnovno Avstrije, ki bo našo državo pomadila, utrdila in ojačila. In kako se naj ustvari katoliška solidarnost, če se pa katoliška načela o krščanski pravičnosti in enakopravnosti pušajo v nemar? Predno se torej določajo naloge mednarodne katoliške solidarnosti naj se načela te solidarnosti spravijo do veljave in življenske moči v našem notranjem državnem življenju. Brat iz hiše iste države mi vendar mora bolj biti brat kot oni iz hiše druge, tuje države.

Deželna avtonomija.

Javnost se že sedaj zanima, kako stališče naj po vojski zavzemajo razne kronovine in dežele v avstrijski upravi. Časopis za javno pravo, ki izhaja na Dunaju, priobčuje mnenja raznih vseučiliških profesorjev iz cele Avstrije. Skoro vsi učenjaki zavračajo z ostro kritiko deželno avtonomijo, ki je dokazala v dobi 50 let popolno nezmožnost, da bi rešila najvažnejša vprašanja glede ljudskih potrebščin in niti v enem slučaju ni mogla zadovoljiti narodnosti, temveč je deloma le poostrihala spor med narodi.

Dr. Brockhausen očita deželnim upravam, da dovoljujejo razne podpore in ugodijo potrebščinam raznih občin in okrajev le tedaj, če so merodajni krogi v stranki večine in pripadajo kot zvesti in slepi pristaši vodilni stranki v deželi. Deželni ustroj deluje vedno le v smislu, da si pridobi med ljudstvom večino; tako so pristaši nasprotne stranke zadeti v najtehtnejših interesih. Tu se začne korup-

cija ter se izziva najsrdečša borba med strankami in zlasti med narodnostmi.

Nadalje se navajajo v vseh razpravah razni grehi deželnih vlad in deželnih odborov, kateri delujejo brez vsakega nadzorstva. Le v rekih slučajih si morejo stranke iskati pravice v višjih instancah in sicer pri upravnem sodišču. Deželni odbori so odgovorni le deželnim zborom, ki pa ne izvršujejo nikdar svoje naloge v pravi meri, ker večina štiti svoje zastopnike, katere je odposlala v odbor. Proračuni niso sestavljeni na podlagi potrebščin cele dežele, temveč na podlagi zahtev večinske stranke. V tem smislu pišejo razen že imenovanega učenjaka še: dr. Leyer, dr. Dnistriansky, dr. Frisch, dr. pl. Laun, dr. Nawiasky, dr. pl. Herritt, dr. Lamp in dr. Žolger.

Ni čuda, da se skoro vsi razun dr. Rauchberga izrekajo za popolno preosnovitev deželnih uprav. V tem mnenju, da je preosnova po kronovinah v interesu skupne države nujno potrebna, se strinjajo. Seveda predlaga vsak po svoje način izboljšanja. Meje kronovin morajo pasti: te imajo le zgodovinsko vrednost. Ustvari se naj okrožja, ki naj obsegajo le edno narodnost; ta okrožja naj dobijo pravico, da oskrbujejo sama svoje zadeve; vodi jih naj glavar okrožja, tako da je uprava združena v rokah izvoljenih mož in zajedno pod vodstvom državnih organov. Več kronovin se naj spoji v edno skupno pod vodstvom enega predstojnika. Namesto dežel naj stopijo narodi kot skupine, kakor to zahteva Dnistriansky po načelih slavnega prof. Bernatzika, ki je prvi izrekel mnenje, da mora v Avstriji v upravi pridobiti pravno stališče narodnost. Za čista okrožja, po narodnosti zasnovana, se izrekajo vsi. Seveda izvajajo nadaljni preustroj nekateri do cela po vsenemškem programu Dr. Nawiasky n. pr. zahteva v državi: 1. nemško vodstvo, 2. podporo drugih narodnosti pri razvoju brez germanizatorične tendence. Kako si ta Vsenemec misli drugo točko, se izdaja sam, ko trdi, da je v prvi vrsti predpogoj za vse skupne ukrepe vpeljava nemškega državnega jezika, in ko zahteva, da se mora uvesti v vse šole in urade nemški jezik. Tudi ta mož zahteva skupine po narodnostih; v skupinah nenemških narodov pa se seveda mora uvesti nemščina.

Zanimivo je nadalje, kako te skupine sestavljajo omenjeni gospodje. Dočim ta ali drugi prezira deželne meje, katerih sploh ni potreba, ker so okrožja nerodajna, na katerih sloni vsa uprava, predlaga dr. Lamp štiri skupine: 1. alpske, 2. sudetske, 3. karpatske dežele in 4. dežele ob Adriji. Za razdelitev v okrožja pridejo po njegovem mnenju v poštev le Češka, Štajerska in Galicija. Koroško pa smatra že kot nemško deželo, češ, da četrtnina prebivalcev, ki so Slovenci, nima razvite narodne kulture. Dr. Weyer je v tem oziru pravičnejši in zahteva za vsak narod lastni teritorij; v istem smislu se izjavlja Dnistriansky.

Različna mnenja učenjakov potrjujejo v celem obsegu opravičene zahteve Slovencev, zlasti pa prebivalcev Slovenskega Štajerja, da se na jugu, na slovenskem in hrvaškem ozemlju, pomagajo spremeniti neznosne razmere, ki so nastale zaradi narodnostnega boja. Za Slovence in Hrvate, ki so in morajo ostati na jugu monarhije glavna opora habsburške dinastije, se mora zasnovati lastni teritorij, da se ta dva naroda lažje razvijata, kar bo v prid skupni državi. To je naš program; do njega izvršitve je le mogoče priti preko deželnih mej, katere morajo izginiti, kakor zahtevajo skoro vsi avstrijski pravniški učenjaki. Prenešana v prakso se zahteva glasi: preosnova deželne uprave odprava strankarske politike deželnih odborov! Ta ideja posebno zanima nas Štajerce in Korošce, ki

na bolj čuimo strankarstvo domačega, pa tudi tujega deželnega gospodarstva.

Štajerske deželne finance.

Računski sklep za leto 1915.

Pokritja za redne izdatke je bilo treba 15,440.611 K 77 v, nasproti proračunski postavki 17,327.099 K. Deželne doklade na direktne in indirektne davke, na pivo in prispevki od države (od osebnodohodninskega davka in davka na žganje) so znašale 16,856.556 K 13 v, dočim je izkazal proračun samo 14,769.000 K. Torej znašajo dohodki več 1,415.944 K 36 v (nasproti v proračunu iz kazen primanjkljaju 2,558.099 K). Od teh dohodkov se je odplačalo za znižanje dolga 558.148 K 59 v. V proračunu se je določilo za leto 1915, da se najme posojilo 2,000.000 K. Od tega kredita se ni porabilo niti vinarja, ampak je izkazanega preostalega denarja v blagajni z dnem 31. dec. 1915: 1,415.115 K 87 v. Premoženje dežele znaša koncem leta 1915: vrednost posestev in nepremičnin 35,939,412 K, vrednost inventarja 5,602.050 K, vrednostni papirji in posejila 28,386.255 K 44 v. toraj skupaj 69,927.717 K 44 v, dočim je dolga 60,751.968 K 31 v; čisto premoženje znaša 9 milijonov K, 5 milijonov K iz čistega aktivnega premoženja, torej blizu 15 milijonov K.

V Nemčiji 1250 milijonov novih davkov in 15 milijonov novega vojaškega kredita.

Nemški državni zbor se je dne 22. februarja zopet sestel ter je začel svoje delovanje. V seji naslednjega dne je državni finančni tajnik grof Roedern predložil novo davčno predlogo v obsegu 1250 milijonov novih davkov in hkrati tudi napovedal nadaljni davek na vojne dobičke. Za nove davke pride pred vsem v poštev premog. Vrednost vsega premoga, ki se je v Nemčiji pridelal ali v njo upehljal, je pred vojsko znašala okrog 2½ milijard mark. Nadalje pride v poštev prometni davek: od blagovne voznine se bo pobiralo 7 odstotkov, od osebne voznine pa 10—16 odstotkov. Ob enem se je preložil nov vojaški kredit v znesku 15 milijard. — Nemčija ima, kakor je izjavil grof Roedern, vsak mesec vojnih stroškov povprečno 2646 milijonov mark. Vojni izdatki v tej vojni znašajo dosedaj na zemlji že 300 milijard mark, od teh pride na četverospozarum 200 milijard mark, na Nemčijo in njene zaveznice pa okoli 100 milijard. Vojni stroški v prihodnjih mesecih ne bodo popustili, za to se zdaj zahteva 15 milijard kredita proti svoti 12 milijard, ki se je zahtevala v zadnji predlogi. Pri glasovanju se je predloga o vojaškem kreditu 15 milijard sprejela z vsemi glasovi proti glasovom socialnodemokratske delovne zveze.

Spor z Ameriko.

Avstro-ogrška vlada na zadnjo Wilsonovo noto, v kateri je zahteval pojasnil glede stališča avstro-ogrške vlade v poostrenem boju P-čolnov, še ni odgovorila. Znamenja kažejo, da se bo Amerika kmalu odločila, ali bo napovedala Nemčiji vojsko ali ne. Wilson bi rad v senatu prodrl s predlogom, da sme razpolagati z armado in mornarico v varstvo pogodb in narodnih pravic. Senatna komisija pa je proti temu, da bi se ta predlog sploh spravil v senat. Radi tega bo Wilson moral čakati odločitve novega kongresa, ki se sestane dne 4. marca. Wilson bo baje zahteval, da mu novi kongres da obsežna pooblastila glede armade in mornarice.

Wilson v senatni komisiji pogorel.

Italijanskim listom se poroča iz Vašingtona, da komisija severoameriškega senata ni dovolila, da bi se v senatu predložil postavljeni predlog, s katerim bi se Wilsonu dalo pooblastilo, da sme ameriške bojne sile na suhem in na morju uporabiti za varstvo pogodb in narodne časti. Wilson torej mora to dovoljenje, če ga hoče dobiti vseeno zahtevati od kongresa. Sedanji kongres pa že gre v zaton; zakaj s 4. marcem nastopi svoje delovanje novi kongres, ki je bil izvoljen l. 1916.

Amerika in Japonska.

Petrograjski listi poročajo, da se vrše med severoameriško in japonsko vlado živahna pogajanja. Amerika si hoče zavarovati svoj hrbet, predno bi stopila v vojsko z Nemčijo. Amerika in četverospozarumne države bi rade Japonsko pripravile do tega, da bi sklenila z Ameriko gospodarsko pogodbo. Ob enem bi Amerika rada dobila od Japonske zagotovilo, da bi v slučaju vojske med Nemčijo in Ameriko ostala nepristranska, to se pravi, da bi ne napadla Amerike za njenim hrbtom. Poslednjega se pa Ameriki ni treba posebno bati. Saj je v interesu Japonske, da se čim več držav, torej tudi Amerika vplete v vojno. Oslabljenje drugih držav je namreč Japonski v prilog.

Wilson prostozidar.

Predsednik Zedinjenih držav, Wilson, je kakor poroča ameriški katoliški list, »Amerika« član prostozidarske lože. Ta list tuji zatrjuje, da se je Wilson vmešaval v boj zoper katoliško cerkev v Mehiki. Voditelju mehikanskih vstashev, Huerti je obljubil pomoč severoameriške vlade, pri volitvi predsednika mehikanske ljudovlade, če se zaveže, da ne dovoli katoličanom pri vladi nikakega upliva. Huerta pa je odgovoril, da Wilsonovih ponudb ne more sprejeti, ker je mnenja, da se iste pravice, ki se dajo protestantom in drugim veroizpovedanjem, tudi katoličanom ne morejo od ekati. Ko se je nato iz Vašingtona zahtevalo, naj Huerta pristopi tajni protikatoliški družbi je Huerta to odklonil. Wilson je nato Huerta pustil pasti ter ga je še celojavno psoval.

Italijansko bojišče.

Bojno delovanje je na primorski in tudi ostali italijanski fronti zadnje dni precej oživelo. Vse govori o velikih pripravah za bodočo ofenzivo. Poostreni boj P-čolnov je tudi Italijo zadel zelo občutno, ker manjka premoga za železnice in druge neobhodno potrebne naprave.

P-čoln potopil 1000 mož.

Wolfov urad v Berlinu poroča: Eden izmed nemških podmorskih čolnov je dne 17. februarja s torpednim strelom potopil v Sredozemskem morju italijanski parnik »Minas«. Parnik je imel na krovu 1000 mož, mnogo municije in zlata v vrednosti 3 milijonov mark, vse namenjeno za Solun. Posadka je utonila, kakor tudi vsi vojaki, samo 2 moža je rešil podmorski čoln.

Italija zaprta.

Italijanski trgovinski list »Sole« poroča dne 22. t. m., da so v zadnjih 24 urah pripluli v pristanišče v Genovi samo 4 parniki. Italija je za svetovni trgovski promet radi poostrenega boja P-čolnov zaprta.

Rusko bojišče.

Na ruski fronti je nastal zopet hud mrz. Med tem se nadeljujejo priprave za novo rusko ofenzivo. Nevtralni listi poročajo, da se bodo v vrhovnem vodstvu ruskih armad zopet izvršile velike spremembe. Nekatere vesti naznačajo, da bo veliki knez Nikolaj Nikolajevič na evropskem bojišču zopet prevzel vrhovno vodstvo, zlasti na rumunskem odseku.

Rumunsko bojišče.

Bolgari so se baje v Dobruči ob Donavi močno zakopali in utrdili. Ob Seretu in v moldavskem gorovju je zopet nastopil hud mrz, ki onemogočuje vojno delovanje.

Francosko bojišče.

Na ozemlju reke Somme so Angleži zasedli nekaj postojank, katere so Nemci izpraznili, v Cham-

pagni in ob reki Mozi boji za strelske jarke. Na o stalem delu bojne črte artilerijski boji z menjajočo se silo.

Nevarnost za Francoze.

Kakor v naših krajih, tako se tudi v Franciji opaža veliko pomanjkanje premoga. Iz poročil, ki prihajajo v nevtralni svet, je posneti, da imajo Francozi mnogo premalo premoga, da bi mogli tako živahno z železnico pregibati in prameščevati čete, kakor bi to zahteval nameravani veliki ofenzivni načrt.

Angleška sodba o poostrenem boju P-čolnov.

Ko je prvi lord admiralitete Carson predložil angleški spodnji zbornici mornariški proračun, je imel govor, v katerem je tudi razpravljal o vprašanju P-čolnov. Rekel je, da je ogroževanje po nemških podmorskih čolnih resno ter da zoper to ni nobenega radikalnega čudodelnega sredstva. Angleške izgube so težke, toda ne odgovarjajo pretirani bahavosti nemških poročil. V prvih 18 dneh meseca februarja je bilo potopljenih 134 angleških, zavezniških in nevtralnih ladij vseh vrst, toda v tem času je priplulo v angleška pristanišča 6675 ladij, 5873 ladij je pa odpulo iz njih. Politika molčanja o uničenju sovražnih P-čolnov je politika, ki je nemški admiraliteti najmanj všeč. Nadaljni vzrok zoper objavo številk o sovražnih izgubah je težkoča, z gotovostjo dognati, da je bil ta ali oni nemški P-čoln uničen. Govornik pravi, da je prejel od začetka februarja poročila o več kakor 40 bojih s P-čolni. V 18 dneh smo se 40krat spopadli s sovražnikom na morju. Je to veliko delo. Carson je omenil kot enega izmed ugotovljenih slučajev, da je nek angleški rušilec vjel nek nemški P-čoln. Govornik prosi narod, naj pomaga in podpira mornarico z omejitvijo uvoza, ter končno izjavlja svoje zaupanje, da bo ogroževanje izginilo.

Lloyd George o ukrepih proti P-čolnom.

V spodnji zbornici je Lloyd George povdarjal veliko važno vprašanje o ladijskem prostoru. Milijon ton angleških ladij je v službi Francije, veliko tudi v službi Rusije in Italije. Končni uspeh četve rosporama je odvisen od rešitve vprašanja, kako odpraviti pomanjkanje ladij. Vlada upa, da se bodo našla učinkovita sredstva zoper P-čolne. Bila pa bi kaznjiva neumnost, če bi svojo politiko utemeljila na upanje, da se bo to zgodilo. Veliko ladij je že potopljenih, še več se jih bo potopilo, predno bo minila nevarnost. Ker se u oz manjša, bo treba v večji meri skrbeti za pripravo živil v lastni deželi. Treba je zlasti žito pridelovati. Vlada zajamčuje cene žitu do leta 1920; določila bo tudi minimalne

cene za delavce. U oz nepotrebnih reči se bo pre povedal, potrebnih pa omejil na najpotrebnejše. Ta ko bo se na leto upeljalo za 900 000 ton manj.

Macedonsko bojišče.

Angleške ladje so obstreljevale grške vasi ob reki Strumi, na ostalem delu bojne črte nobenih važnejših dogodkov.

Spopad med Italijani in Nemci.

V Macedoniji so se južno od Paralovega dne 12. t. m. spopadle nemške in italijanske čete. Lahki so bili poraženi, a so skušali poraz zakriti. To je prvi večji spopad med Italijani in Nemci v sedanji svetovni vojski.

Turška bojišča.

Dne 22. februarja so Angleži zopet z veliko silo napadli turške postojanke ob Tigrisu v Mezopotamiji. Boj je bil, kakor zatrjuje turško uradno poročilo, zelo hud. Angleži poročajo, da so od srede januarja do dne 22. februarja potisnili Turke za 10 km nazaj. — Na Kavkazu, posebno na zahodnem krilu, se razvijajo večji boji.

Politične vesti.

Sklicanje parlamenta. Kakor poroča državno-zborska korespondenca, so v poslanskih krogih mnenja, da bo prva seja državnega zbora 8. majnika, kajpada če bodo dane vse jamščine za mirno zasedanje.

Skupni ministrski svet. Dne 24. februarja se je na Dunaju vršil skupni ministrski svet, ki se je posvetoval o važnih gospodarskih vprašanjih, ki so v zvezi s sedanjo vojsko. Ker se znanji minister še ni bil vrnil, je predsedoval o grski ministrski predsednik Tisza. Posvetovanja so se udeležili avstrijski ministrski predsednik, skupna ministra, oba trgovinska in finančna ministra, c. kr. deželno-brambni minister, ogrski honvedski minister in zastopnik armadnega vrhovnega vodstva.

Grof Černin v Monakovem. Naš zunanji minister grof Černin je dospel dne 23. t. m. v Monakovo, da se predstavi bavarskemu kralju. Kralj in kraljica sta grofa Černina zelo prijazno sprejela.

Poljaki pri grofu Černinu. Dne 21. februarja je bilo zastopstvo politične komisije Poljskega kluba pri zunanjem ministru grofu Černinu. Razgovor se je nanašal o političnem položaju v novem kraljestvu Poljskem.

Tedenske novice.

Z duhovnim zaslužnim križcem je odlikovan c. o. Ljudevit Rantaša, vojaški duhovnik v Usori v Bosni.

Doprsni kipi nadvojvode Evgena in generala Borojeviča. Pretekli teden so na vseučilišču v Zagrebu uvrstili med druge kipe tudi doprsna kipa častnih doktorjev nadvojvode Evgena in generalnega polkovnika Borojeviča. Kipe je izdelal hrvaški kipar profesor Frangeš.

Pisatelj Anton de Waal umrl. V Rimu je dne 23. februarja umrl rektor nemškega hospica Camposanto pri Sv. Petru, sloviti katoliški pisatelj prelat Anton de Waal. Rajni je spisal toliko knjig in drugih del, da sam ni vedel števila svojih spisov. Med našim ljudstvom je postal bolj znan s svojo lepo povestjo: »Valerija ali izhod iz katakomb«. Njegovi spisi so se predstavili skoro v vse jezike.

Papežev finančni ravnatelj umrl. Dne 17. februarja je umrl v Rimu v starosti 72 let monsignore Mazzolini, ki je že bil za časa papeža Leona XIII. papežev finančni ravnatelj in svetovalec v vatikanskih finančnih zadevah.

Latinica v turškem jeziku. Carigranski list »Ikdam« piše, da je turška vlada naročila carigraskim vseučiliščnim profesorjem, naj preučujejo vprašanje, kako upeljati latinske črke namesto dosedanjih pismenk v turškem jeziku. Carigraski vseučiliščni profesorji se bodo bržčas izrekli za upljavo latinice v turški jezik. Končno izraza imenovani list željo, da bi kolegij profesorjev carigranskega vseučilišča zadevo v najkrajšem času ugodno rešil, da se nameravana preosnova v turškem jeziku čimprej izvrši.

Draginjske doklade za vpokojeno učitelstvo. Deželni odbor štajerski je dovolil vpokojenim učiteljskim osebam, učiteljskim vdovam in sirotam za leto 1917 sledeče draginjske doklade: Za oženjene vpokojene učitelje 200 K. Za vpokojene učitelje in učiteljice, samskega stanu, ki dobivajo do 2400 kron letne pokojnine, 100 K, za samske vpokojene učiteljice ročnih del 100 K. Vpokojene učiteljice, ki so se omožile pozneje, ko so že stopile v pokoj nimajo pravice do draginjske doklade. Na posebne vloge vpokojenega učiteljstva za draginjske doklade se tudi letos ne bo oziralo. Vdove učiteljev z letno pokojnino do 800 K dobe 120 K draginjske doklade, vdove učiteljev z letno pokojnino čez 1000 K dobe 80 K draginjske doklade. Vzgojevalnina se zviša za 30% in pokojnine za sirote se zvišajo za 50%. Vdove učiteljev, ki opravljajo učiteljsko službo, dobijo draginjske doklade samo kot učiteljsko službo opravljajoče učiteljske osebe, ne pa tudi kot vdove učiteljev. Draginjske doklade za vpokojeno učiteljsko osebo, za vdove in sirote se bodo izplačevale v dveh obrokih, in sicer dne 1. marca in 1. julija 1917.

LISTEK

Pri avdijenci.

Cesar Karel I. je na dan 31. prosinca poklical predse deputacijo kranjske dežele. Ta sprejem opisuje v Slov. Narodu nek udeleženec takole: Bila je številnejša kakor deputacija katerekoli druge kronovine, tako, da smo, stopivši ob polu štirih v takozvano »antekamero«, bili kranjski Slovenci v odločni večini. Veliko nas je bilo, v zvezi temu smo pogrešali tega ali onega, ki je tudi poklican deželni zastopati. Ali mene to ni posebno razburjalo, zatorej sem se mirno vsedel k steni na rdeči stol ter predvsem napjal si dušo z vtisi tistih gobelinov, ki krase stene historične te antekamere. Pravi umotvori so, katere si je mogla pridobiti samo taka stara vladarska hiša, kot je naša. Predstavljajo prizore iz posameznih zmagonosnih bitk, katere je svojčas izvojeval — prej kone — princ Savojski, rizbe zanje — vsaj nekatere — pa je morda napravil knez vseh slikarjev Peter Pavel. Potem jih je bogve koliko desetstisoč flandriških rok izdelavalo dolgo vrsto let, dokler niso bili ustvarjeni v krasoti, ki jih še danes preveva.

Sedeč pri steni, sem se spominjal avdijence, h kateri je nas deželni odborniki svojčas vodil deželni glavar Šuklje. Francu Josipu I. smo prinašali takrat deželne čestitke in ravnctako, kakor sedaj, smo čakali v antekameri, da pridemo na vrsto. Pri-

merjal sem današnjo družbo z družbo, ki je takrat čakala na sprejem. Tisti dan so bili v veliki večini aktivni politiki, katerih obraze sem poznal iz parlamenta. Danes sem opazil prav malo politikov, ki bi bili še z mano sedeli v poslanski zbornici. Prevahal sem celo družbo, a gledal sem povečini neznanne obraze. Parlamentarci so izginili, kar je naravno, ker je izginil tudi avstrijski parlament s sveta, tako da danes komaj vemo, kedaj bode zopet zlezal iz svojega groba. Nekaj znancev pa sem vendarle opazil. To se pravi, nekaj oseb, katerih obrazi so mi ostali v spominu iz za dobe, ko sem še sam bil član pokojnega avstrijskega parlamenta.

Moje oko je opazilo najprej deželnega glavarja predarlskega, gospoda Romberga. Sicer ni bil ob mojem času v zbornici — če se ne motim, bil je že takrat član gosposke zbornice — ali vendar je dostikrat prihajal obiskovat svoje somišljenike, s katerimi je v temperamentnem razgovoru šetal po zborničnih hodnikih. Mož je še vedno tak, kakor je bil svoje dni: če se zvečer spat vleže, rabi po mojem prepričanju vsaj polovico predarlske deželice, ako si naj pripravi primerno ležišče. In tudi danes ko je hodil po antekameri, sem imel vtis, kakor bi se pred mano premikala v frak oblečena arlska gora. Če je mimo njega prišetal prijatelj Zurc iz Kandije pri Novem mestu, se nam je zdelo, kot bi se ponžni dojenček približeval — Goljatu. Gospod Romberg je orjak v pravem pomenu besede in svojega rojstva ogromno breme prenaša še danes s tisto lahkoto, kakor ga je nosil takrat, ko

je prihajal obiskovat svoje prijatelje v parlament. Blagor deželi, ki si rodila take sinove!

Nazprotje od Romberga je njegov politični prijatelj Jošt Fink. Tudi Jošt Fink je bil danes v antekameri in naravnost okrepčalo mi je dušo, ko sem zagledal ta prebrisani, visoko inteligentni, lisičji obraz. Svojčas je nosil siv suknjič — kakor bi rekel naš deželni odbor — in navadne kmetske škornje. Govoril je tirolski dialekt: kar pa je govoril, je že takrat imelo noge in glavo, tako da smo ga radi poslušali, če je izpregovoril v kaki agrarni zadevi. Takrat še ni bil siv, danes pa je njegova široka griva bela kot sneg na tirolskih planinah, in njegov obraz je iz dalje nekoliko pedoben obrazu, kakor ga je nosil Ibsen v svoji starosti. Če ne Ibsen, pa Björnson, eden teh oveh gotovo! — Jošt Fink je napravil medtem veliko karijero; postal je — če se ne motim — klubov načelnik pri krščanskih socijalcih. Danes ni prišel v sivem suknjiču, pač pa nosi eleganten frak in z veliko grandeco tudi rdeči komtur okrog tankega vratu.

Končno sem opazil še dr. Schoepferja. Tudi ta se je postaral in čas mu je precej posekal gozdič vrhu glave. Včasih je bil kot živo srebro, in kadar je v zbornici govoril, je njegovih »ischt, ischt ischt« kar deževalo okrog njega. Danes je videti, da se je mož umiril. Vodil je deželni odbor tirolski in, kar se mi je zelo čudno zdelo, ko je vendar bilo v družbi toliko rdečih ali vsaj rdeče obrobjenih talarjev, nosil je še vedno temno sutano (talar).

Naknadna prebiranja letnikov 1891—1872. Naknadna prebiranja letnikov 1891 do 1872 se bo odvršila sledeče dneve: Za mesto Celje dne 3., 4. in 10. marca; Ljubno dne 12. marca; Mozirje dne 13. in 14. marca; Šmarje pri Jelsah dne 16. in 17. marca; Trbovlje 19., 20. marca; Brežice 22., 23. in 24. marca; Kozje dne 26. in 27. marca; Šoštanj dne 3. marca; Velenje 4. marca; Slovenj Gradec 5. marca; Marenberg 7. marca; Ljutomer 9. in 10. marca; Ptuj mesto 12. marca; za ptujsko okolico v Ptujju dne 12. in 15. marca; Ormož 17. in 18. marca; Rogatec 20. marca; Konjice 20. marca; Lipnica od 18. do 22. marca; Vagna 23. in 24. marca; Radgona 26., 27. in 28. marca; za Maribor-okolico v Mariboru od 3. do 10. marca; Sv. Lenart v Slov. goricah dne 11., 12. in 13. marca; Slov. Bistrica 14., 15. in 16. marca; Maribor mesto 17., 18. marca.

Štajerska deželna komisija za agrarne operacije. Pravosodni minister je imenoval v deželno komisijo za agrarne operacije na Štajerkem sledeče člane: dvornega svetnika Karla Kropf, višje deželno sodne svetnike Ivana Stepischnegg, dr. Adolfa Vogl in dr. Fr. Glas. Za namestnike pa sodna svetnika dr. Aleksandra Qurin in Adolfa Michaela.

Izmenjava vojnih posojil. Domoljub, ki ima prvo ali drugo vojno posojilo, lahko napravi državi veliko uslugo, ako ga zamenja za zadolžnico V. vojnega posojila, ki se bodo izžrebale l. 1921 do 1956. Pri vsakih 100 K I. ali II. vojnega posojila ima dobička 7 K 52 v. Natančneje podatke dajo naši denarni zavodi, c. k. poštni uradi, okrajna glavarstva in šolska vodstva.

Umetniki v računstvu. V uredništvu tukajšnje »Marburger Zeitung« so izračunali, da je podpisalo 10 milijonov avstrijskih Nemcev 15 milijard vojnega posojila. Dočim so podpisali vsi avstrijski nemški narodi skupaj samo tri milijarde vojnega posojila. Povprečno je baje podpisal vsak avstrijski Nемеc 1500 K vojnega posojila. Ker pa, kolikor nam je znano, ni na nobenem bankovcu zapisano ali ga je podpisal za vojno posojilo Nemcev, Slovenec, Hrvat, Čeh, Poljak ali Rusin, nam je res uganka, kako so mogli te svote tako natančno izračunati, in priznati meramo, da so mejstri v računstvu. Da pojasnimo vsaj nekoliko to računanje, zatrjuje »Marburger Zeitung«, da so Čehi podpisali samo 1 in 1/4 milijarde vojnih posojil. Češki list pa poročajo, da so Čehi vseh vojnih posojil podpisali 8 milijard kron. »Marburger Zeitung« bo, torej morala popraviti svoje račune.

Zasebni poštni zavoji vojakom na bojišče. Trgovinsko ministrstvo je izdalo odlok, v katerem se določa, da se smejo pošiljati vojakom na bojišče samo taki predmeti, ki se med vožnjo, ne pokvarijo, oziroma, ki niso nevarni drugim poštnim pošiljankam. Pošiljati je dovoljeno razven obleke še: celo ali zmelto kavo, čaj, sladkor, predmete iz sladkorja, čokolado, suhor, konzerve vseh vrst v pločevinastih posodah, med itd. Prepovedano je pošiljati vžigalice, gorljive snovi kot bencin, špirit, petrolej itd. Zoper tozadevne prestopke je določena denarna globa 50 K, katero mora plačati vselej odpošiljatelj. Torej pozor!

Poštna povzjetja v inozemstvo. Poštno pravni teljstvo za Štajersko razglša, da je od 10. januarja nadalje dovoljeno pošiljati v inozemstvo poštna povzjetja in poštna naloge, kojih znesek ne sme biti višji kakor 200 K. Isto velja tudi za poštna povzjetja in poštna naloge iz inozemstva v Avstrijo. Pripomni se, da ta določba ne velja za promet med Avstrijo in Nemčijo.

Sedem sinov-junakov. Iz Lembaha pri Mariboru: Sedem sinov dolgoletnega graščinskega viničarja Šauperla je cesar poklical na vojsko. Najstarejši Jakob služi pri 20. lovskem bataljonu. Drugi Anton je služil pri 7. lovskem bataljonu. Bil je ranjen. Odrezali so mu nogo in je umrl v Košicah na daljni tuji ogrski zemlji. Tretji Ivan služi pri 7. lovskem bataljonu in se bori v Tirolih. Četrti France, se nahaja v vjetništvu v Sibiriji. Peti, Dolfe je služil pri 47. pešpolku. Trikrat je prišel na bojišče. Trikrat je bil ranjen; sedaj je kot železničar oproščen vojaške službe. Šesti Pavle, služi pri 47. pešpolku. Bil je trikrat na bojnem polju. Dvakrat je bil ranjen in dvakrat odlikovan z bronasto hrabrostno kolajno. Najmlajši Avgust, služi pri domačem domobranskem polku in se bojuje na laški fronti.

Zamenjajte stare znamke! Stare poštnе znamke zamenjajo poštni uradi samo do 28. februarja t. l. S 1. marcem se stare poštnе znamke ne zamenjajo več in izgubijo vrednost.

Naglo reševanje prošelj za vzdrževalnino. Ministrstvo za deželno brambo je izdalo na vse vzdrževalne komisije odlok, v katerem se jim naroča, da morajo smatrati vse prošnje za vzdrževalnino za nujne ter da jih morajo naglo reševati.

Okovi vrat iz medenine, bakra in bronа zaseženi. Izšla je nova naredba deželno-brambnega ministrstva v zvezi z drugimi pristojnimi ministri, ki določa, da so za vojne namene zaseženi vsi okovi vrat iz medenine, bakra in bronа ter da se jih bo moralo oddati. Mesto teh se bo dobilo nadomestne okove ali pa primerno odškodnino. Izvzeti od te odredbe so samo taki okovi, ki jih politična okrajna oblast izvzame zavoljo umetninske ali zgodovinske vrednosti. Zoper tozadevne prestopke je določena kazen zopora do 6 mesecev ali denarna globa do 5000 K. Do kedaj bodo morali biti oddani okovi in proti kako visoki odškodnini, se bo določilo s posebno odredbo.

Gospodarske novice.

Živinske cene padajo. Iz Dunaja se poroča, da namerava vlada cene za 2 in 3. vrsto klavne živine nekoliko znižati. Na Nizje Avstrijskem je namestnija že izdala nove najvišje cene za ti dve vrsti klavne živine. — Upamo, da štajersko cesarsko namestništvo cen za živino ne bo znižalo, ker so živinske cene na Štajerskem v primeri s cenami v drugih deželah razmeroma nizke. In ker je v naših krajih pretežna večina živine 2. in 3. vrste, gojimo upanje, da bo cesarski namestnik grof Clary varoval koristi našega kmetskega prebivalstva.

Najvišje cene za obuvala. Vlada namerava določiti najvišje cene za obuvala in tudi najvišje cene za popravila obuvala. Obuvalo, ki bo imelo podplate iz stisnjene usnje, bo moralo biti označeno s številko in z imenom izdelovalca. Tudi za gornje usnje bodo določene najvišje cene. Nova naredba bo določala, da bo smel par dobrih možkih čevljev z umetnimi podplati stati k večjemu 52 K.

Najvišje cene za inozemske suhe slive. Štajersko cesarsko namestništvo je določilo najvišje cene za inozemske posušene slive in sicer sme stati kilogram posušeni inozemski sliv (izvzete so slive iz Srbije, Bosne in Hercegovine) 1 K 20 v do 1 K 60 v, kilogram posušeni sliv iz Srbije, Bosne in Hercegovine po 2 K 66 v do 2 K 92 v.

Izvoz vina iz Dalmacije dovoljen. Dalmatinska deželna vlada je dovolila izvoz vina iz Dalmacije, in sicer v obe državni polovici. S to odredbo je zelo vstreženo dalmatinskim vinogradnikom, ki so bili vsled prepovedi izvažanja vina iz Dalmacije hudo prizadeti.

Rdeča pesa zdravilo za prehlad. Sok, iztisnjen iz surove pese, ustavi pljučnico in bodljaje. Bolniku ga dajaj trikrat na dan po žlici in sicer takoj ko toži, da ga bode. Kuhana pesa na olju ali na zabeli, pa tudi nezabeljena, je jako priporočljiva jed za prehlajene in nahodne. Posebno ob influenci pesa dobro dene. Pri pljučnici in influenci je tudi kislota zelje na olju prav dobro zdravilo; uživa se lahko kuhano ali surovo.

Brane ne bo več treba? Blizu Odese v južni Rusiji je po dolgotrajnih poskusih izumil ruski inženir Mehničenko pljug posebne vrste. Pljug je tako narejen, da noži, ki so utrjeni v lemež, brazdo popolnoma razrežejo in razdrobijo, tako da ni treba nobene brazde povlačiti z brano. Tozadevni poskusi so se baje izborno obnesli. Izumitelj je baje dobil od ruske vlade več tisoč rubljev nagrade.

Razne novice.

100.000 nedelj. Pariški list »Figaro« piše, da bo v nedeljo, dne 8. julija 1917 100.000. nedelja od časa, kar se je začelo računati po krščanskem časovnem računu.

Volkovi so ga raztrgali. V ogrski občini Kerkapallava sta dva žandarja zasledovala cigane globoko v gozd. Nenadoma so ju napadli tri volkovi. Žandarja sta tako dolgo streljala na volkove, dokler sta še imela kaj municije. Volkovi pa so prihajali vedno bližje; zato sta morala orožnika nazadnje zbežati. Enemu se je posrečilo uteci, drugega pa so gladne zverine popolnoma raztrgale.

Doba vojske in lakote. V času draginje leta 1816 in 1817 je bil v prometu mozaični denar, ki je imel na eni strani upodobljeno mater, obkoljeno od otrok, ki so spenjali kvišku roke. Pod podobo je bil napis: »O daj mi kruha, sem lačen«. Na drugi strani je bila označena tehtnica, a poleg nje zaznam dveh cen: Funt in trije loti kruha 12 krajcarjev. Merica piva 8 in pol krajcarja. Nad letnícama 1816—1817 je bil upodobljen snop pšenice z napisom in sidrom: »Ne bodite maloverni, Bog živi.«

Dopisi.

Maribor. Župani Jožef Lorber pri Sv. Petru pri Mariboru, Matija Peklari pri Sv. Jakobu v Slov. gor., Spodnji dol, in Valentin Schäffer v Krčevini, Ferdinand Golob pri Sv. Trojici v Slov. gor., so povodom podelitve vojnega križa za civilne zasluge dne 23. februarja 1917 darovali v prid okrajnemu pomožnemu zakladu Maribor-okolica v roke gospodu namestniškemu svetniku pl. Weissu znesek skupaj 110 K, za kar se jim izreka najtoplejša zahvala.

Brežice. Zadnji večji potresni sunek smo čutili v četrtek, dne 15. t. m. Že smo mislili, da bo zdaj enkrat zemlja mirna. Pa varali smo se. Kakor nalašč je na pustni torek dopoldne ob 9. uri 15 minut zopet močno zemlja stresla naše hiše. Mnogi so od strahu zakričali. Pa bilo je kmalu zopet mirno. Potres je trajal samo 3 sekunde.

Zadnje vesti.

228 ladij potopljenih. Potopljevalno delo se nadaljuje.

Dunaj, 25. februarja.

Meseca januarja je bilo 170 sovražnih trgovskih ladij, skupno 336.000 ton, potopljenih vsled vojnih odredb osrednjih držav. Od teh je bilo 91 angleških ladij z 245.000 tonami. Poleg tega je bilo potopljenih še 58 nevtralnih trgovskih ladij z 103.000 tonami. V enem mesecu se je potopilo skupno 228 ladij z 439.500 tonami.

Iz Berlina se dne 24. t. m. poroča, da so vrnivši se P-čolni iznova potopili 11 parnikov.

Potopljeni Amerikanci.

Ameriški poslanik v Barceloni na Španskem javlja, da se je nahajalo na parniku »Skogland«, katerega je potopil nemški P-čoln, pet Amerikancev. Ameriški konzul na otoku Malta je poročal v Ameriko, da sta se nahajala na parniku »Athos«, katerega je dne 17. februarja brez svarila potopil nemški P-čoln, dva ameriška misijonarja. Na japonskem parniku »Nankoku Maru«, ki se je potopil, sta med 350 potniki bila tudi 2 Amerikanci.

Ameriški senat sklican.

Iz Washingtona se poroča: Predsednik Wilson je sklical senat na izvanredno sejo na dne 5. marca.

6. nemško posojilo.

Nemški finančni tajnik grof Roedern je v nemški državni zbornici napovedal 6. vojno posojilo, ki se bo razpisalo prihodnji mesec.

Turki se pri Kut-el-Amari umaknili.

Turško uradno poročilo z dne 25. februarja pravi, da so morale turške čete svoje prednje postojanke pri Kut el-Amari ter postojanke vzhodno in zahodno od trdnjave, ki so jih skozi eno leto držale, zapustiti in se umakniti proti zahodu.

Naročevanje samo pondeljkov „Straže“. Kdor hoče imeti »Stražo« samo v pondeljek, si isto kakor dozdaj, lahko naroči posebej. Naročnina se pošlje po poštni nakaznici na naslov: Upravništvo Pondeljkovе Straže v Mariboru. Ob strani naj napiše, ali je nov ali star naročnik, da ne bo pomot. Sama Pondeljкова Straža stane za celo leto K 3'20; za pol leta K 1'60; za četrt leta 50 vin.